



Warszawa, dnia 09 września 2019 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Pacjenta
Bartłomiej Chmielowiec
RzPP-DZP-WRII.421.4.2019

Pan Maciej Nowicki
Wiceprezes Zarządu
~~**Pan Piotr Kładoczny**~~
~~**Sekretarz Zarządu**~~
Helsińska Fundacja Praw Człowieka
ul. Zgoda 11
00 – 018 Warszawa

Szanowni Państwo,

Z uwagą zapoznałem się z wystąpieniem z dnia 14 sierpnia 2019 roku, znak: 1381/2019/PSP/JG adresowanym do Ministra Zdrowia, a podanym do mojej wiadomości, dotyczącym opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży. Będę zobowiązany za przyjęcie poniższego stanowiska w sprawie.

Rzecznik Praw Pacjenta jako centralny organ administracji rządowej właściwy w sprawach ochrony praw pacjentów określonych w ustawie z dnia z 6 listopada 2008 roku o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz w przepisach odrębnych, podejmuje stałe działania zmierzające do zapewnienia optymalnej opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży. Zgodnie z art. 10b ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego, ochrona praw pacjentów szpitali psychiatrycznych, osób im bliskich oraz przedstawicieli ustawowych, opiekunów prawnych i faktycznych należy do zadań Rzecznika Praw Pacjenta, które realizuje w szczególności przy pomocy Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego. Według stanu na dzień 1 stycznia 2019 roku, Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego obejmowali swoim działaniem 201 podmiotów leczniczych o profilu psychiatrycznym i leczenia uzależnień, w tym niemal wszystkie szpitale, w których przebywają najmłodszy pacjenci. Od 1 września br. wsparciem Rzecznika

Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego został objęty nowoutworzony oddział psychiatryczny w Szpitalu Pediatrycznym w Bielsku – Białej. Rzecznicy w oddziałach psychiatrycznych udzielają pomocy pacjentom bezpośrednio w miejscu ich leczenia, przy łóżku szpitalnym w trakcie wykonywania przymusu bezpośredniego czy bezpośrednio po przyjęciu pacjenta do szpitala niezależnie od trybu – za zgodą czy wbrew woli. Będziemy dążyć, aby we wszystkich oddziałach psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży Rzecznicy realizowali swoje zadania. Tym samym Polska ma stworzony sprawnie funkcjonujący system ochrony praw osób doświadczających kryzysu psychicznego, unikatowy w skali międzynarodowej.

W dniu 20 maja br. Rzecznik Praw Pacjenta i Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego podpisali porozumienie o współpracy na rzecz osób doświadczających kryzysu psychicznego. To pierwsze takie porozumienie w Polsce podpisane ze szkołą wyższą. W trakcie jego realizacji będą podejmowane m.in. następujące działania:

- wydanie publikacji edukacyjnej dotyczącej wybranego tematu, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki psychiatrii dzieci i młodzieży,
- wypracowanie propozycji zmian w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego uwzględniających również sytuację prawną małoletnich pacjentów,
- opracowanie poradnika dla małoletnich pacjentów i rodziców,
- opracowanie rozwiązań z zakresu praw pacjenta dotyczących małoletnich pacjentów,
- odbywanie praktyk w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta w Warszawie lub u Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego przez studentów Uniwersytetu, ze szczególnym uwzględnieniem studentów Wydziału Prawa i Administracji oraz Wydziału Lekarskiego.

Zgodzić się należy, że sytuacja w opiece psychiatrycznej dzieci i młodzieży wymaga działań zmierzających do podniesienia poziomu udzielanych świadczeń, dostępności do nich i warunków, w jakich są realizowane. Podkreślenia jednocześnie wymaga fakt, że obecny stan psychiatrii dzieci i młodzieży jest wynikiem wieloletnich zaniechań na różnym szczeblu. Dlatego też należy zauważyć i docenić działania Ministra Zdrowia i powołanego w resorcie zdrowia Zespołu ds. zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, który w toku wielomiesięcznych prac wypracował trójstopniowy model wsparcia psychologiczno – psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży, którego założenia aktualnie zostały przekazane do konsultacji. Dostrzec należy powołanie konsultanta krajowego w dziedzinie psychoterapii dzieci i młodzieży, którym została Pani dr hab. n. med. Agnieszka Słopeń oraz aktywną

działalność konsultanta krajowego w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży Pani Profesor Barbary Remberk. Podkreślenia wymaga powołanie Pełnomocnika Ministra Zdrowia ds. reformy psychiatrii, którym został Pan Doktor Marek Balicki. Po raz pierwszy w historii polskiego parlamentaryzmu działa Sejmowa Podkomisja Stała ds. Zdrowia Psychicznego pod przewodnictwem Pani Profesor Józefy Hrynkiewicz. Z uznaniem należy w końcu przyjąć codzienną pracę tysięcy lekarzy, pielęgniarek, terapeutów, pracowników socjalnych, psychologów, sanitariuszy, ratowników medycznych, salowych i wszystkich innych osób, które narażając niekiedy własne zdrowie niosą pomoc dzieciom i młodzieży doświadczającym kryzysu psychicznego.



Nie można oczywiście bagatelizować żadnego sygnału, który chociażby w najmniejszym stopniu uprawdopodobniałby, że dziecku dzieje się krzywda. Dlatego też sytuacja w psychiatrii dzieci i młodzieży, zwłaszcza w zamkniętych oddziałach całodobowych, pozostaje w naszym szczególnym zainteresowaniu, a działania prewencyjne i kontrolne są podejmowane w trybie pilnym. Przed kilkoma dniami, w 25 rocznicę uchwalenia przywołanej już ustawy o ochronie zdrowia psychicznego Rzecznik Praw Pacjenta zwrócił się z apelem do kierowników szpitali psychiatrycznych i szpitali wielospecjalistycznych z oddziałami psychiatrycznymi¹. Wskazano na potrzebę podjęcia wzmoczonych działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa pacjentów, w tym dokonanie przeglądu procedur wewnątrzszpitalnych i ocenę stopnia ich realizacji, sprawdzenie stanu infrastruktury oddziałów i zabezpieczeń mechanicznych uniemożliwiających wyrządzenie sobie krzywdy przez pacjentów oraz analizę zdarzeń niepożądanych i wdrażanie działań zapobiegawczych obniżających ryzyko ich wystąpienia w przyszłości.

Pożądaną przez każdego z nas jest bez wątpienia sytuacja, aby pomoc medyczna była jeszcze bardziej dostępna, finansowana na wyższym poziomie, udzielana w coraz lepszych warunkach infrastrukturalnych. W tym też kierunku zmierzają postulatywne działania Rzecznika Praw Pacjenta, który wielokrotnie zwracał się do przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej, jak również osób zajmujących kierownicze stanowiska w szpitalach psychiatrycznych o podejmowanie działań na rzecz zapewnienia dzieciom i młodzieży opieki psychiatrycznej na jak najwyższym poziomie. Biorąc pod uwagę fakt, że głos Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka jest słyszalny nie tylko w Polsce, ale także na

¹ <http://www.rpp.gov.pl/aktualnosci/apel-w-sprawie-zapewnienia-bezpieczenstwa-pacjentom-przebywajacym-na-oddzialach-psychiatrycznych,696.html>

arenie międzynarodowej, przekazuję niniejsze informacje celem prezentowania całościowej oceny stopnia przestrzegania praw dzieci – pacjentów w naszym kraju.

Dziękując za podjęcie tematyki ochrony praw najmłodszych pacjentów, wyrażam jednocześnie nadzieję, że przedstawione informacje spotkają się z Państwa zainteresowaniem.


z upoważnienia
RZECZNIKA PRAW PACJENTA
ZASTĘPCA RZECZNIKA PRAW PACJENTA

Grzegorz Błażewicz

Do wiadomości:

1. Pan Mateusz Morawiecki, Prezes Rady Ministrów, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, ePUAP;
2. Pan Łukasz Szumowski, Minister Zdrowia, Ministerstwo Zdrowia, ePUAP;
3. Pan Adam Niedzielski, p.o. Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia, Centrala Narodowego Funduszu Zdrowia, ePUAP;
4. Pani Prof. Józefa Hrynkiewicz, Poseł na Sejm RP, e-mail; jozefa.hrynkiewicz@sejm.pl
5. Pan dr Marek Balicki, Pełnomocnik Ministra Zdrowia ds. reformy psychiatrii, Biuro ds. pilotażu NPOZP, Instytut Psychiatrii i Neurologii, ul. Sobieskiego 9, 02 – 957 Warszawa;
6. Pani Prof. Barbara Remberk, konsultant krajowy w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży, Instytut Psychiatrii i Neurologii, ul. Sobieskiego 9, 02 – 957 Warszawa.